

Malawi var britisk protektorat – Nyasaland - fra 1891. I 1953 ble Nyasaland med i en føderasjon med Rhodesia (senere Zimbabwe og Zambia). Føderasjonen med Rhodesia ble oppløst i desember 1963, og 6. juli 1964 ble Malawi en selvstendig stat med Hastings Banda som statsminister. Bandas styre utviklet seg etterhvert til et diktatur med Banda selv som eneveldig hersker. Demokrati og flerpartisystem ble først etablert i 1994. Ved valget dette året ble Bakili Muluzi valgt til president. Malawi er et av Afrikas, og verdens, fattigste land og har få naturressurser bortsett fra jordbruksland. Det viktigste eksportproduktet er tobakk.

Malawi har vært hovedsamarbeidsland i utviklingssamarbeidet fra 1997. Landet mottar relativt mye internasjonal bistand og er sterkt bistandsavhengig. I 2002 var den totale norske bistanden til Malawi 124,2 millioner kroner. 112 millioner kroner gikk gjennom NORAD. Norge forvalter i tillegg svensk bilateral bistand til Malawi.

Malawis strategi for fattigdomsreduksjon ble utarbeidet i 2002. Norsk/svensk bistand er konsentrert om godt styresett, hiv/aids, makroøkonomisk reform og helse. Den negative økonomiske utviklingen og matvarekrisen har gjort at det nå vurderes innsats også innenfor næringsutvikling og landbruk.

Fakta om Malawi

Statsform:	Republikk
Statsoverhode:	President Bakili Muluzu
Folketall:	10,7 millioner*
Språk:	Engelsk (off.), Chichewa (off.)
Uavhengig:	1964
Hovedstad:	Lilongwe
BNI per innbygger:	170 US dollar
Folketilvekst:	1,39 % (2002)*
Barnedødelighet:	119,96 per 1000 fødsler (2002)*
Forventet levealder:	36,59 år (2002)*
Lese- / skrivekyndighet:	58% (72,8% for menn, 43,4% for kvinner)
HIV- smittede	ca 16%
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen:	65 %

CIA World Factbook 2002. World Development Indicators Database. EIU Country Profiles

*Anslåtte tall, CIA 2002. (Oppdatert mars 2003)

Malawi har de siste årene opplevd flom og tørke som har ført til alvorlig matmangel for mange mennesker. I 2003 ble Malawi rangert på 162 plass av 175 land i UNDP's Human Development Index. Forventet levealder er i dag under 40 år, ned fra 48 år i 1990. Dette skyldes i første rekke hiv/aidssituasjonen. Smittetallet ligger på ca 16 prosent i befolkningen som helhet, og testing av kvinner som føder på klinikker i byene viser at hele 30 prosent av denne gruppen er hiv-positive.

Bilateral bistand gjennom NORAD fordelt på resultatområder, 2002

(i 1000 NOK og som prosent av total bilateral bistand til Malawi)

Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	39 753	35,5 %
HIV/Aids	8 271	7,4 %
Økonomisk utvikling og handel	27 962	25 %
Godt styresett	21 521	19,2 %
Miljø og energi	13 922	12,4 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	585	0,5 %
Totalt	112 014	100 %

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Malawi samarbeider NORAD med mellom andre disse norske og svenske institusjoner, bedrifter og organisasjoner: Kirkens Nødhjelp, Atlasalliansen; Norsk Handikapforbund, ABB, Kommunenes Sentralforbund, Fredskorpset, Chr. Michelsens Institutt, Utviklingsfondet, NORAGRIC, Universitetet i Oslo, Statistisk Sentral Byrå, LO, Svenske rikssvejsjonen, Raoul Wallenberg Instituttet, SIPU-International.

I 2001 inngikk NORAD og Sida en samarbeidsavtale om samordning av utviklingssamarbeidet med Malawi. Avtalen går ut på at NORAD skal forvalte bistandsmidler på vegne av både Sverige og Norge i Malawi. Bedret giverkoordinering med felles møter, rapporteringer og prosedyrer for utviklingssamarbeidet vil føre til mindre administrativt arbeid for mottakerlandet. Sidas rolle vil være å bidra finansielt og med faglig støtte ved behov.

Bakgrunnen for avtalen er at svenske myndigheter ønsker å øke bistanden til Afrika generelt, og dermed også til Malawi, samtidig som de ikke er representert i Malawi. I stedet for å bruke tid og ressurser på å opprette egen representasjon i Malawi, kontaktet de NORAD. Malawiske myndigheter har gitt sin tilslutning til det norsk-svenske samarbeidet.

Demokratiske flerpartivalg ble etablert som system i Malawi i 1994 og Bakili Muluzi ble samtidig valgt til president. Han ble gjenvalgt i 1999 og hans parti United Democratic Front (UDF) fikk rent flertall i parlamentet. Det vil avholdes nytt presidentvalg, parlamentsvalg og lokalvalg 18 mai 2004.

NORAD støtter flere programmer knyttet til å styrke og utvikle det relativt nye demokratiet i Malawi. Blant annet har 60 parlamentsmedlemmer fått opplæring innen temaer som styresett, økonomi og konstitusjonelle spørsmål. All opplæring gjøres av malawiske ressurspersoner. I tillegg støtter NORAD et ukentlig dramatisert radioprogram om demokrati og menneskerettigheter, og menneskerettighetsklubber i 29 videregående skoler.

Hiv/aids situasjonen i Malawi er svært alvorlig. Rundt 16 prosent av befolkningen er smittet. Presidenten lanserte i 1999 en nasjonal plan for arbeidet mot hiv/aids, og NORAD ga 21 millioner kroner i støtte til denne over en treårs-periode. NORAD støtter også driften av

Malawis aidssekretariat og opprettelse av en nasjonal aidskommisjon. Hiv/aids er i økende grad fremme i den offentlige debatt, og alle distrikter og de fleste ministerier har utarbeidet egne aidsplaner. Til tross for at Malawi har kommet et godt stykke på vei med å med å få hiv/aids på dagsordenen, er epidemien sannsynligvis fortsatt økende, særlig blant ungdom. Norge har derfor gått sammen med FN-organisasjonene UNFPA og UNICEF om å støtte forebyggende arbeide blant elever i barne- og ungdomsskolen.

Foto: Scanpix

Kamp mot tuberkulose i Malawi

Malawiske myndigheter har etablert et nasjonalt tuberkuloseprogram, som skal bidra til å bekjempe spredningen av tuberkulose og behandle folk som er smittet. Norge har støttet det nasjonale tuberkuloseprogrammet i Malawi siden 1987, og programmet er nå en del av den norsk-svenske innsatsen i Malawi.

Tuberkuloseprogrammet har oppnådd betydelige resultater til tross for beskjedne ressurser i helsevesenet og hiv/aids-epidemien.

- Dødeligheten er kraftig redusert. 70 prosent av tuberkulosepasientene blir friske. Dette er på topp i regionen
- Malawi har i motsetning til de fleste land i regionen unngått problemer med multiresistens i behandling av tuberkulosepasienter
- Malawis nasjonale tuberkuloseprogram har vært sentral i utviklingen av Directly Observed Treatment (DOTS) av tuberkulosepasienter, en metode som nå anvendes internasjonalt
- Forskningsresultatene fra det nasjonale tuberkuloseprogrammet får

internasjonal oppmerksomhet og blir publisert i ledende tidsskrifter

- Den norske ambassaden har inngått en avtale om en samfinansiering av støtten til det nasjonale tuberkuloseprogrammet med britiske DFID og det hollandske KNCV i perioden 2003 - 2005.
- Det nasjonale tuberkuloseprogrammet har laget en 5-års plan hvor man tar strategisk hensyn til at det skal etableres et sektorprogram for helse i Malawi.

Programmet har siden 1986 hatt faglig oppfølging gjennom den internasjonale tuberkuloseunionen (IUATLD) og Nasjonalforeninga for folkehelse.

Programmet har et svært tett giversamarbeid. Giverne har hittil støttet hver sine deler av et felles budsjett og implementeringsplan. Det er felles rapportering, felles kvartalsvis revisjon og felles halvårlege styringsmøter kombinert med gjennomgang. Fra og med 2003 er det planlagt felles finansiering (kurvfinansiering).

Det malawiske arbeidet med å behandle smittede er så vellykket at Verdens Helseorganisasjon (WHO) vil bruke det som modell i andre afrikanske land.